

**”Vad är problemet? Det finns inget
problem!”**

- En studie om simundervisning på mångkulturella
skolor

Jesper Seger och Marie-Therese Öberg

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Examensarbete: 2011
Utbildningsprogram: Lärarprogrammet 2007-2011
Seminariehandledare: Håkan Larsson
Examinator för lärarprogrammet: Karin Redelius

**“What is the problem? There is no
problem!”**

- A study of swimming education in multicultural
schools

Jesper Seger and Marie-Therese Öberg

The Swedish school of sport and health sciences
Degree of master: 2011
Education Programs: Teacher program 2007-2011
Seminar Tutor: Håkan Larsson
Examiner: Karin Redelius

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att fördjupa kunskaper om vilka strategier lärare och rektorer arbetades i fyra mångkulturella skolor använder för att inte diskriminera elever som tillerkänner sig religionen islam. Vi har arbetat utifrån följande frågeställningar: Hur ser lärare och rektorer på simundervisningens betydelse i skolan? Hur arbetar skolorna med elever som inte uppnår målet i momentet simning i idrott och hälsa? Hur upplever lärarna och rektorer elever och föräldrarnas inställning till ämnet simning? Svaren har analyserats utifrån ett kultursociologiskt perspektiv med särskilt fokus på hur majoritetskulturens normer möter minoritetsnormer, i synnerhet när det gäller trosfrågor.

Metod

Till denna studie valdes en kvalitativ ansats som metod. I studien har fem lärare och tre rektorer från fyra skolor i Stockholmstrakten intervjuats. Urvalet kom att bli strategiskt då respondenterna som valdes ut arbetade på mångkulturella skolor. Pierre Bourdieus kultursociologiska perspektiv och hans teoretiska begrepp habitus, kapital och fält har använts vid analys av datainsamlingen.

Resultat

De viktigaste resultaten som framkom i studien är att både lärare och rektorer tillerkänner simförmågan ett stort värde och att simmomentet är en självklarhet i kunskapskraven. En lärare och en rektor från samma skola anser att man skall titta på helheten av elevernas förmågor och betygsätta det, specifika moment som simning behöver inte påverka hela betyget. Vidare framkom att samtliga skolor ger eleverna bra möjligheter att både lära sig simma och att utveckla sin simförmåga. Det är den enskilda skolans ramfaktorer som kan påverka simundervisningen negativt.

Slutsats

Slutsatsen av denna studie är att alla undersökta skolor har hittat strategier för att undervisa i simning på mångkulturella skolor, trots de svårigheter som kan uppkomma vid planering och organisering av undervisningen. I jämförelse med idrottslärare ur tidigare studier anser vi att respondenterna i denna studie har stor förståelse för elever med utländsk bakgrund och de försöker bedriva en undervisning där alla får möjlighet att uppnå kunskapskravet A-E i simmomentet.

Summary

Aim and Questions

The purpose of this study is to deepen knowledge of which strategies teachers and principals working in four multicultural schools are using to not discriminate pupils that recognize the religion of Islam. We then needed to know following questions: How teachers and principals look at the importance of swimming education? How do schools work with students who do not achieve the goal in the aspect of swimming in physical education? How do teachers and principals perceive pupils and parents attitude towards the subject swimming?

Method

The present study was a qualitative approach as a method. Five teachers and three principals from four schools in the Stockholm area were interviewed. The selection came to be strategic when respondents that were selected, worked in multicultural schools. Pierre Bourdieu's cultural sociology perspective and his theoretical concepts of habitus, capital and field has been used for the analysis of the data collection.

Results

The key findings that emerged from this study is that both teachers and principals recognize swimming ability a great value, they also think the swimming torque are a must in the curriculum. A teacher and a headmaster of the school believe that teachers should look at the big picture of students' abilities and rate it, specific elements such as swimming does not affect the whole PE grade. It was also found that all schools give pupils good opportunities to both learn to swim and to develop their swimming ability. It is the individual schools frame factors that may affect the swimming education negatively.

Conclusion

The conclusion of this study is that all surveyed schools have found strategies to teach swimming in multicultural schools, despite the difficulties that may arise when planning and organizing of the teaching. In comparison to PE teachers from previous studies, we believe that the respondents in this study have great understanding for students of foreign origin and they are trying to pursue an education in which everyone has the opportunity to obtain knowledge requirement A-E in the swimming torque.

Innehåll

1 Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	2
1.1.1 Målsättning på samhällsnivå för att motverka diskriminering, trakasserier och kränkning.....	2
1.1.2 Mångkulturell undervisning i skolan	3
1.1.3 Idrott ur ett mångkulturellt perspektiv	4
1.2 Forskningsläge	5
1.2.1 Elevperspektiv	6
1.2.2 Lärarperspektivet.....	7
1.2.3 Att lyckas med likvärdig undervisning	9
1.2.4 Sammanfattning av tidigare forskning	10
1.3 Syfte och frågeställningar.....	11
1.4 Teoretisk utgångspunkt	11
1.4.1 Habitus	12
1.4.2 Sociala rum och fält.....	13
1.4.3 Kapital	13
1.4.4 Sammanfattning	14
2 Metod	15
2.1 Metodval.....	15
2.2 Urval.....	15
2.3 Procedur	16
2.4 Undersökningsdeltagare	17
2.4.1 Skola 1	17
2.4.2 skola 2	17
2.4.3 Skola 3.....	18
2.4.4: Skola 4.....	18
2.5 Skolans ramfaktorer	19
2.5.1 Skola 1.....	19
2.5.2 Skola 2.....	19
2.5.3 Skola 3.....	20
2.5.4 Skola 4.....	20
2.6 Reliabilitet och validitet	21
2.7 Forskningsetik	22
3 Resultat.....	23
3.1 Lärares och rektorers syn på simundervisningens betydelse	23
3.1.1 Skola 1	23

3.1.2	Skola 2.....	24
3.1.3	Skola 3.....	25
3.1.4	Skola 4.....	26
3.2	Elevers och föräldrars inställning till simning	26
3.2.1	Skola 1.....	26
3.2.2.	Skola 2.....	27
3.2.3.	Skola 3.....	28
3.2.4.	Skola 4.....	29
3.3	Hur arbetar skolan med elever som inte uppnår målen i idrott och hälsa	29
3.3.1.	Skola 1.....	30
3.3.2.	Skola 2.....	30
3.3.3.	Skola 3.....	30
3.3.4.	Skola 4.....	31
4	Diskussion	32
4.1	Återkoppling till teorin.....	33
4.2	Återkoppling till Forskningsläget.....	34
4.3	Avslutande tankar och slutsatser	36
	Käll- och litteraturlista.....	38
	Bilaga 1 Käll- och litteratursökning	
	Bilaga 2 Intervjuguide	
	Bilaga 3 Följebrev	

1 Inledning

Det svenska samhället är inte längre på väg att bli mer mångkulturellt, det är det redan och har varit det sedan 1990 då Sverige blev förklarat som ett mångkulturellt samhälle (Roth, 1998, s.11). Skolan är idag en social och kulturell arena där man dagligen möter personer med olika kön, religion, etnicitet, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet samt ålderskillnad (DO, BEO & Skolinspektionen, 2009, s.4). I Lgr 11 står det att skolan skall arbeta för att visa hänsyn till ”människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta” (Skolverket 2011, s.7). Vidare står det i Europakonventionen, artikel 9 att religionsfrihet är en mänsklig rättighet (Europa Konventionen, 2012-03-01).

Även om idrotten är en verksamhet där man är överens om form och innehåll, så kan konflikter uppstå om på vilka villkor elever kan delta i idrotten. Ett exempel är muslimska föräldrar som kommer i konflikt med tränare/lärare, speciellt gällande deras döttrar, men också söner. (Otterbeck 2000, s. 57) Inom islam finns det anständighetsregler som kan komplicera elevers deltagande. Flickor får inte vara nakna med andra flickor, inte vara med i könsblandad undervisning, samt inte ha för åtsittande kläder. För pojkar är det inte tillåtet att se flickor i för utmanande kläder (Otterbeck 2000, s. 59). Som blivande lärare till ämnet idrott och hälsa där kropp och rörelse är i fokus så anser vi att det är betydelsefullt att fördjupa våra kunskaper om vilka strategier som lärare och rektorer arbetandes i mångkulturella skolor använder för att inte diskriminera elever som tillerkänner sig till religionen islam.

Alla individer har rätt att följa sin religion, men alla elever har också skolplikt och riskerar att bli underkända i idrott och hälsa om de uteblir från undervisningen. Lärares uppgift är att skapa en undervisning som ger alla elever möjlighet att provas och bli godkänd i ämnet oavsett aktivitet (skolverket 2011, s.54f.) Detta är en betydelsefull uppgift som kräver kunskap och erfarenhet, därför är det intressant att ta del av verksamma idrottslärares och rektorers tankar gällande simundervisningen och dess dilemman.

1.1 Bakgrund

Under denna rubrik har vi valt att presentera information som vi anser vara relevant för vår studie. För att bilda en helhetsuppfattning så kommer den första delen i bakgrunden att behandla målsättningsfrågor för alla människor samt lika värde på nationell nivå för att sedan komma in på vad som sker på skolnivå. I den sista delen av bakgrunden tar vi upp huvudtemat mångkultur i skola och idrott. Syftet är att skapa en överblick över hur samhället och skolan ska arbeta för att öka förståelsen för alla människors lika värde och för att minska diskriminering och kränkning. Detta avsnitt ger även förklaringar till hur olika institutioner har misslyckats med detta.

1.1.1 Målsättning på samhällsnivå för att motverka diskriminering, trakasserier och kränkning

Arbetet med mänskliga rättigheter är en central fråga inom alla politiska områden. I Sverige har vi sedan år 2010 följande prioriteringsområden efter FN:s bestämmelser: diskriminering, nationella minoriteter, barnens rättigheter i Sverige, invandring och svensk asylpolitik. Integrationspolitiken omfattar i sin tur frågor om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Integration är en process som skall leda till att skilda enheter förenas och bevaras (Regeringen, *Integration*, 2008; Nationalencyklopedin, BD 9, s.449, 2011) Motsatsen till integration är segregation som innebär att officiellt uppdelas efter befolkningsgrupp. (Nationalencyklopedin, BD 16, s.347, 2011) En viktig integrationsfråga är insatser att effektivt motverka diskriminering. År 2009 slogs de tidigare sju diskrimineringslagarna samman och bildade en lag. I den nya lagen är det förbjudet att diskriminera någon på grund av: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringsombudsmannen (DO) är den statliga myndighet som utövar tillsyn över att diskrimineringslagen följs. (Regeringen, *Diskrimineringsfrågor*, 2011)

De konkreta insatser som görs inom integrationspolitiken ska ske så snabbt som möjligt när invandrare anländer till Sverige. Det kan till exempel handla om att få fler i arbete, bättre resultat och större likvärdighet i skolan, samt effektiv bekämpning av diskriminering. Det finns olika typer av diskriminering som man brukar särskilja mellan. *Direkt diskriminering*, innebär att en person missgynnas och att det har en direkt koppling t.ex. till personens kön. Med *Indirekt diskriminering*, menas att man kan diskriminera genom att behandla alla lika.

Det sker när arbetsplatsen har bestämmelser eller förfaringsätt som kan verka neutrala, men som i själva verket missgynnar en person på grund av t.ex. kön, etnisk tillhörighet religion eller funktionshinder. (BO, DEO & skolinspektionen 2009, s. 16 f.) *Strukturell* diskriminering är indirekt och oftast omedveten. Det blir en form av diskriminering genom normer, ordning och ordningsformer som riktar sig mot personer eller grupper med en annan etnisk bakgrund än majoritetsbefolkningen. (Reyes & Kamali 2005, s. 32)

De åtgärder som tillämpas inom integrationspolitiken syftar alla till att minska utanförskapet i samhället. (Regeringen, *integration*, 2011) Målsättningen beträffande integration är inte nytillkommen, den har varit aktuell under många år, men måluppfyllelsen vad beträffar integrationen och ett lyckat mångfaldsarbete begränsar sig ofta till vackra skrytmål och retorik snarare än till verklig förändring av verksamheten. (Lahdenperä 2005 ur Lahdenperä 2008) En utveckling av detta kan man läsa i Masoud Kamali & Paulina de los Reyes statliga rapport om utredning, makt, integration och strukturell diskriminering. Där beskriver de hur misslyckanden inom integrationspolitiken kan bidra till att samhället blir hierarkiskt rangordnat i ett överlägset ”vi” och ett underlägset ”dem” som ska integreras (Masoud & Reyes 2005, s. 7). Enligt Kamali och Reyes är orsaken till den diskriminering och vardagsrasism som finns idag ett resultat av Europas förflutna där hierarkiska världsbilder och rasistiska föreställningar låg till grund för att stärka det kristna och vita Europas dominans över de andra. Det är den föreställda nationella gemenskapen och närvaron av det koloniala förflutna som skapar ett överlägset ”vi” på ett nationellt plan och ett främmande ”dem” (Ibid., s. 9). Det här uråldriga tankesättet ser likadant ut i alla sociala institutioner, som t.ex. skolan och arbetsmarknaden. Västvärldens uppfattning av invandrare, rasism och landets narcissim är de krafter som ligger till grund för återskapandet av den strukturella och institutionella diskrimineringen (Ibid., s.58).

1.1.2 Mångkulturell undervisning i skolan

En mångkulturell undervisning sägs ha en integrerande och sammansvetsande funktion (Roth 1996). Lahdenperä (2008, s.78) kallar skolor för multietniska där mer än hälften av eleverna har utländsk bakgrund. Elever med utländsk bakgrund innefattar i sin tur elever som är födda utomlands eller har en eller två föräldrar som är födda utomlands (Skolverket 2004, s.4). Denna definition skulle dock kunna anses vara missvisande då många elever i allmänhet har föräldrar som är födda i ett annat land än Sverige, men som har levt större delen av sitt liv här.

Därför kan skolor enligt statistik kalla sig multietniska trots att de kulturella skillnaderna kanske inte finns där. Det är lärarna och ledningen på skolan som bär ansvaret för och leder uppgiften att plocka fram elevers erfarenheter t.ex. livsstil och språk. Hanteras det rätt kan mångfalden skapa kreativitet, uppfinningar och framsteg. (Lahdenperä 2008, s.18). Hanteras det fel hamnar kulturerna i varandras fysiska närhet men möts eller integreras aldrig (Lahdenperä, 2008, s.29).

Enligt Lahdenperä är det därför viktigt att tillämpa ett aktivt ledarskap och att exempelvis läraren har som strävansmål att skapa en organisation där olikheterna värderas positivt. (Ibid., s.18) Det är också viktigt att sprida den mångkulturella förståelsen på arbetsplatsen annars kan det lätt förbli ett individuellt projekt och då sker ingen förändring. (Ibid., s. 22) För att främja en interkulturell skola så är det viktigt att skapa mötesplatser och nya heterogena grupperingar. Ämnesövergripande undervisning är en naturlig del av ett interkulturellt pedagogiskt arbete. Man kan tänka på vilka elever som gynnas av ett visst arbetssätt samt vilka elever som missgynnas. (Lahdenperä, 2008, s.95 ff.)

Forskning om etniska fördomar, diskriminering och interkulturalitet har ifrågasatt formuleringarna i skolans värdegrund och det uppdrag som formulerats i styrdokumentet, och finner det svårt att tolka vad det egentligen betyder. Begreppet interkulturalitet handlar om hur olika typer av meningsskapande kulturer, d.v.s. etniska, religiösa, språkmässiga, tankemässiga, livsstilsrelaterade, köns- och klassmässiga sådana inte bara finns i varandras närhet utan även samverkar och berikar varandra. (Lahdenperä 2008, s.29) Så vad avses t.ex. med ett gemensamt kulturarv? Finns det ett interkulturellt (integrerande) förhållningssätt eller är det ett svenskt monokulturellt (exkluderande) kulturarv som avses? (Elmeroth s. 143) Även formuleringen kristen tradition och västerländsk humanism har fått mycket kritik. Dels ifrågasätts kombinationen av begreppen. Elmeroth återberättar Von Wrights kritik mot kombinationen av de båda begreppen, där Von Wright menar att kombinationen är omöjlig då den kristna traditionen ser gud som allsmäktig medan humanisten ser sig som sin egen herre, självständig och med fri vilja. (Elmeroth 2008, s. 143)

1.1.3 Idrott ur ett mångkulturellt perspektiv

Lahdenperä skriver i sin bok om interkulturellt ledarskap, att idrottsföreningar kan vara bra för kamratskap över kulturgränserna, bra för självkänslan och integrationen i samhället

(Lahdenperä, 2008, s. 108). Idrottsvetaren Tomas Peterson (2004, s. 19 ff.) håller med om detta i sin studie om idrott som integrationsarena. Han menar att idrotten är en av de viktigaste sociala miljöer där första och andra generations invandrare och flyktingbarn umgås med svenska barn och ungdomar. Idrottsföreningars ambition är att verksamheten skall vara öppen för alla oavsett kön, etnicitet, kultur, språk och religion. Idrotten som integrationsarena innebär för Peterson (2004, s.19 ff.) att idrotten är en plats där barn och ungdomar (invandrare och svenskar) umgås och ägnar sig åt en verksamhet vars form och innehåll man är överens om. Denna plats kan också fungera som förberedelse för att mötas och umgås på andra platser i samhället t.ex. på arbetsplatsen.

I kursplanen för idrott och hälsa står det att undervisningen ska skapa förutsättningar för alla elever att under hela sin skoltid kontinuerligt delta i skolans fysiska aktiviteter och bidra till att elever utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. (Skolverket B 2011, s. 51) Det innebär att det är idrottslärarens ansvar att skapa de förutsättningar som krävs för att elever skall kunna delta i undervisningen. . Samtidigt framhålls det i läroplanens allmänna del att ”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, *religion eller annan trosuppfattning*, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas.” (Skolverket, 2011) Därför behöver läraren noga överväga hur denne kan bedriva undervisning som ger alla möjlighet att uppnå målen utan att eleverna ska behöva frångå sina religiösa traditioner.

1.2 Forskningsläge

Under denna rubrik har vi valt att presentera svenska och utländska studier som berör samma ämnesområde som vi valt att skriva om i denna uppsats. Det vill säga mer specifikt studier som behandlar idrottsundervisning, sinning och mångkulturalitet. Det första avsnittet kommer att inledas med studier där man använt sig av elever som respondenter. Utifrån elevperspektivet får man ta del av hur de ser på hur lärarna bedriver sin idrottsundervisning, vilka erfarenheter de har av idrottsundervisning o.s.v. Sedan följer ett avsnitt om studier som är skrivna utifrån lärarperspektivet. Resultaten tar upp hur lärare beskriver deras egen roll i ämnet idrott och hälsa. Med andra ord, deras syn på hur de bedriver sin idrottsundervisning och hur denna förhåller sig till skolans värdegrund och uppdrag.

1.2.1 Elevperspektiv

En forskare som ägnat stor uppmärksamhet åt frågor om etnicitet, social klass, sport och fysisk aktivitet är Symeon Dagkas. Vi valde därför att ta med flera av hans studier i detta forskningsläge. Dagkas genomförde en omfattande studie i England då man upptäckt att muslimska föräldrar påverkar sina döttrar till att inte delta på idrottsundervisningen. Syftet med studien var att ge en evidensbaserad guide till skolor för att förbättra inkluderingen av muslimska flickor i ämnet idrott och hälsa. Resultaten pekade på en blandning av både positiva och negativa erfarenheter över hela undersökningsområdet. Majoriteten av den unga populationen i undersökningen ansåg att den skolbaserade idrottsundervisningen är rolig och de bekymmer som identifierades handlade om att man behöver förbättra erkännandet av religiösa behov i skolprocessen. Dagkas anser att regler om jämställdhet bör utformas och att mer praktiskt arbete ska införas för att möjliggöra en inkluderande lärmiljö för unga muslimska elever. Studiens resultat påvisade att de vanligaste problemen var: dålig kommunikation, icke flexibla klädkoder, könsuppdelningen och användandet av offentliga simbassänger. Studien identifierade även mönster av god undervisning. Det framkom att det mest framgångsrika sättet för att stödja inkludering av muslimska flickor i idrott och hälsa – undervisningen var ett flexibelt tillvägagångssätt, ta gemensamma beslut och sätta situationsspecifika målsättningar. (Dagkas, et al. 2011, s. 223)

Det finns en liknande studie av Bob Carrol & Graeme Hollinshead (1993). Den behandlar frågan om att lära ut idrott och hälsa till minoritetsgrupper och följderna som tillkommer utifrån ett elevperspektiv. Respondenterna hade alla muslimsk bakgrund. Diskussionen handlar om hur idrottslärares traditionella värderingar om idrott och hälsa krockar med den muslimska kulturen och att lärarna inte alla gånger är medvetna om eller visar hänsyn till elever som inte kan t.ex. duscha eller visa sig nakna, inte får simma under ramadan eftersom man kan få vatten i munnen m.m. (Ibid., s. 59) Denna studies resultat visar i likhet med förgående studie att lärare har bristande medvetenhet om de muslimska värderingarna och om hur barnen blir ställda mellan två kulturer och värderingar. Även Carrol och Hollinshead menar att lärare behöver utbildning och bättre förberedelse inför mötet med elever från andra kulturer. (ibid., s. 59 ff.) Resultaten från denna studie kunde påvisa att rasistisk praxis förekommer trots de antirasistiska målsättningar som finns på skolan. Forskarna anser att det behövs formuleras tydligare riktlinjer för det praktiska arbetet och lärarnas attityder behöver

förändras. Detta är något som forskarna tror kommer ta lång tid då föreställningar om idrottsundervisning och eleverna i undervisningen är djupt rotade. (Ibid., s. 76)

Anne Williams & Julie Bedward (2001) har gjort en kvalitativ studie på tre grundskolor i England med elever mellan 10 och 16 år. Williams och Bedward kom fram till att de vanligaste problemen ur ett elevperspektiv ofta är desamma på olika skolor, och när det handlar om könsfrågor så är det väsentligt för flickor oavsett etnisk tillhörighet. Det kan t.ex. handla om att flickor oavsett ursprung vill ha särundervisning för att undvika pinsamma situationer och trakasserier från pojkarna (Ibid, s.60) Forskarna i denna studie antyder att mångkulturella grupper underskattas och att den nationella kursplanen i England, som utger sig för att stödja inkludering, bör åtgärda dessa viktiga problem. (Ibid., s. 53) Undersökningens resultat visar vidare att elever har en mer sofistikerad förståelse för problemen kring kön och kultur än vad lärarna innehar. (Ibid., s. 58 & 63 f.).

1.2.2 Lärarperspektivet

I de studier som har nämnts här ovan har respondenterna bestått av elever, artiklarna i detta avsnitt har skrivits utifrån ett lärarperspektiv. Idrottspedagogen Suzanne Lundvall har i sin studie "It's really about understanding human beings" (2006, s. 3 f.) undersökt hur tio lärare uppfattar, definierar och beskriver sin roll i ämnet idrott och hälsa. Detta gjorde hon genom att undersöka diskurser formulerade av lärarna i relation till skolans officiella uppdrag. Lärarna blev ombudade att beskriva deras lärmiljö, hur de bekräftar och förstår deras lärarroll när de samverkar med eleverna i samband med undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Lundvall har utgått ifrån ett sociokulturellt perspektiv vid val av metod, analys och tolkning av data. Det fanns några skillnader gällande hur lärare utvärderar sin undervisning och ibland får lärare anpassa undervisningen t.ex. till nyinvandrade elever. Respondenterna i denna studie uppger att de möter eleverna individuellt och försöker anpassa innehållet efter ämnet och eleven. Ingen av lärarna har fått utbildning om hur man inkluderar nyinvandrade elever samt deras föräldrar i det svenska skolsystemet (Ibid, s. 3 f.). Respondenterna angav inte spontant att de har stött på problem med de formella riktlinjer som finns i det svenska skolsystemet. Problem kunde uppstå med mindre grupper av elever vid simundervisningen, men detta är oftast ett problem för den enskilda skolan då det kan handla om skolans ekonomiska möjligheter att erbjuda extra träning eller särundervisning. Det är med andra ord oftare organisatoriska problem snarare än problem för idrottsläraren. (Ibid., s. 5 ff.)

Lundvall skriver vidare att de intervjuade lärarna anser att idrott är ett bra verktyg för social och kulturell integration, att elever lär sig normer och värderingar om idrottskultur och i majoritetskulturen. Lundvall observerar dock att de intervjuade inte talar i omvänd ordning d.v.s. hur eleverna influerar idrotten. I sin slutsats skriver Lundvall bland annat att lärare varken angav fördelar eller nackdelar med mångkulturell undervisning i stor utsträckning. De fördelar som påpekades var att det var positivt med inslag av olika dansformer, ingen annan idrott nämndes vara bidragande till idrotten (Ibid., s. 9). Lundvall är förvånad över att lärare har varit tvungna att hitta undervisningsstrategier av egen erfarenhet. Detta är enligt henne något som bör diskuteras i det offentliga rummet, mellan lärare, utbildare av lärare samt Skolverket. Förslagsvis kan man diskutera hur idrotten kan bli en plats för integration och inte bara en plats där man får lära sig regler och hur man spelar. Hur hanterar man frågor gällande kläder, kroppsideal och kropps rörelser. Hur förmedlar man kunskaper som elever från minoritetsgrupper kan ha nytta av för resten av sina liv? Utifrån vilka premisser skapar man en idrottsundervisning? Detta är frågor som lärare bör ställa sig, enligt Lundvall (Ibid., s. 10 f.).

Symeon Dagkas har gjort en tvärkulturell jämförande studie som syftar till att undersöka lärares kunskap om samt förståelse och metoder för undervisning i idrott av elever från olika kulturella bakgrunder. Studien undersöker de centrala områden som man arbetar med i ämnet. Tretton idrottslärare, intervjuades och frågorna rörde lärarnas undervisning av klasser med mångkulturell prägel samt lärarnas pedagogiska kunskaper och vetskap om elevernas religion och kultur. Resultaten i undersökningen tyder på att lärarna hade en begränsad kunskap om elevernas kultur och religion. Studien understryker behovet av att öka lärares kunskap och förståelse för andra religioner och kulturer, och detta bör vara en del av lärarnas grundutbildning. Fortsättningsvis skall lärare få kunskap om hur man effektivt integrerar elever med utländsk bakgrund i idrottsundervisningen. (Dagkas, et al. 2007, s. 431) De strategier som används av lärarna i denna studie när det handlar om muslimska elever ser lite annorlunda ut jämförelsevis med andra studier. De 13 lärare som deltog i studien tillämpade följande annorlunda strategier: De elever som inte deltar aktivt på lektionerna får agera assistenter till läraren. Lärarna anpassar lektionen så att det är mindre ansträngande aktiviteter, särskilt under ramadan. I mån av tid filmade de exempelvis en rörelse för att på ett enklare sätt ge feedback till elever som har svårigheter med språket. Lärarna skulle ha velat ha

mer utbildning om mångkultur för att kunna agera mer effektivt kring mångfaldsproblem. Studien visar på att lärare har försökt att implementera anpassad undervisning för alla minoritetsgruppers behov, men att detta fortfarande inte är tillräckligt, lärare behöver mer kunskap om elevers religion och kultur samt större praktisk multikulturell erfarenhet . (Ibid., s. 438 ff.)

1.2.3 Att lyckas med likvärdig undervisning

Hur skall skolor och pedagoger arbeta för att uppnå en likvärdig undervisning, vad kännetecknar ett gott arbete i mångkulturella skolor, hur skapar man en undervisning som fungerar för alla parter? Håkan Larsson professor i idrott har problematiserat kring vad likvärdig undervisning egentligen innebär. Han ställer de didaktiska frågorna: ”Vad kan en likvärdig undervisning i idrott och hälsa vara? Varför är en undervisning där lika villkor gäller för alla elever viktig? Hur skapar man en likvärdig undervisning?” Han utgår från skolans värdegrund och även lagen om likvärdig behandling av barn och elever när han problematiserar över hur idrott förhåller sig till kön, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning samt funktionshinder. Larsson utgår ifrån ett sociokulturellt perspektiv som innebär att ”fokus flyttas från hur elever ”är” till vad de i undervisningen formas som en följd av de, normer, värden och föreställningar som dominerar i idrott och hälsa”. (Larsson, 2007, s. 233) När Larsson diskuterar hur idrott förhåller sig till religion så menar han att religiös tro i sig inte hindrar människors deltagande i idrott och hälsa, utan det beror på hur man förstår sin religion och den tolkningen kan hindra t.ex. kvinnor och flickors utövande i simundervisningen. När det gäller simningen på idrotten måste man enligt Larsson överväga hur man skall gå tillväga för att skapa en undervisning som leder till måluppfyllelse och till positiva erfarenheter samtidigt som man måste fundera över hur lösningarna förhåller sig till det övergripande målet att ”motverka traditionella könsmonster” (Larsson, 2007, s. 245)

Eva Kraepelien-Strid har i kapitlet ”Simning och lärande i ett mångkulturellt perspektiv” i boken *Lärande i friluftsliv - perspektiv och ämnesdidaktiska exempel* (2011, s. 83) valt att uppmärksamma förutsättningar och villkor för elever med skild kulturell bakgrund, med utgångspunkten i ett didaktiskt perspektiv på kunskap och lärande. I Kraepelien-Strids text får man ta del av resultaten från intervjuer med tre olika organisationer, en kommun, en skola och en frivilligorganisation och hur deras tillvägagångssätt har lett till att elever nu deltar och har

blivit simkunniga oavsett kulturell och religiös bakgrund. (Ibid., s. 87 ff.) Kommunen har ett bra avtal som ger skolorna 33 000 inträden till simhallen i Södertälje. Därutöver finns det tillgång till två simlärare som håller i undervisningen. Det som kännetecknar kommunens goda arbete kring simkunnighet är: målmedveten satsning, skickligt simlärarteam, långsiktig planering som ger många träningstillfällen per årskurs, en planering som tidigt och konsekvent tar hand om dem som inte uppnår målen samt en genomtänkt strategi för elever med utländsk bakgrund. Den undersökta skolan har elever från hela världen och 98 % av eleverna har utländsk bakgrund. Det som sammanfattar skolans goda arbete för att elever skall bli simkunniga är: erfarna idrottslärare som vågar söka lösningar med annorlunda undervisningsmetoder för elevernas bästa; att lärarna inte ger upp, en utvecklad didaktik där kroppsspråket överbryggat språksvårigheten; hälsomorgnar med simundervisning följt av frukost som läraren gör frivilligt; samt duschar som hindrar insyn.

SLS (Svenska Livräddningssällskapet) har tagit fram utbildningsmaterial i form av lärarhandledning och elevhäften anpassat för grundskolans årskurser och för yngre barn. Materialet handlar om integrering av simundervisning med undervisning i andra ämnen. Upplägget innehåller olika övningar som ger vattenvana, simträning, läsförståelse etc. (Kreapelién-Strid 2011, s. 89)

1.2.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskning som vi har hittat har beskrivit misslyckanden och framgångar i simundervisningen i mångkulturella skolor. Det som framkom väldigt tydligt är att idrottslärarna behöver ännu mera utbildning om hur man anpassar undervisning efter alla individers förutsättningar. Lärare behöver mer kunskap om kultur, kön, religion och etnicitet. Ett flertal studier visar även på att lärarens attityder behöver förändras mot ett ökat förståelse och mindre dömande/nervärderande. För att skapa goda miljöer skall man ta del av varandras erfarenheter, ha mer praktiskt arbete i heterogena grupper och tydligöra målsättningarna. Hela skolan bör vara engagerad i arbetet mot en inkluderad lärmiljö. Eleverna i de studier som vi har läst har ingenting emot simundervisningen men de upplever organisatoriska problem, t.ex. försvårat användande av offentliga simhallar och lärarnas oförståelse t.ex. om klädkoder och könsuppdelning för deltagarna i undervisningen. Vad vi tar med oss från denna forskningsgenomgång är att det finns en stor okunskap bland lärare.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur fyra skolor hanterar simundervisningen utan att kränka religionsfriheten. Vi har arbetat utifrån följande empiriska frågor:

1. Hur ser lärare och rektorer på simundervisningens betydelse i skolan?
2. Hur arbetar skolorna med elever som inte uppnår målet i momentet simning i idrott och hälsa?
3. Hur upplever lärarna och rektorerna elevers och föräldrars inställning till ämnet simning?

Svaren på dessa frågor om simundervisning i skolan har vi analyserat utifrån ett kultursociologiskt perspektiv med särskilt fokus på hur majoritetskulturens normer möter minoritetskulturer i synnerhet när det gäller trosfrågor.

1.4 Teoretisk utgångspunkt

Vi har valt att utgå ifrån ett kultursociologiskt perspektiv, en omfattande teori som utvecklades av Pierre Bourdieu. Under detta avsnitt kommer vi först ge en kort beskrivning och tolkning av teorin, sedan kommer en mer ingående förklaring av hur vi har tänkt använda oss av de teoretiska begreppen i vår analys av respondenternas svar. Pierre Bourdieu var en fransk sociolog som hade som projekt att synliggöra former av makt och dominans i samhällslivet som inte var erkända eller som hade missuppfattats, detta med önskan att uppnå rättvisare sociala ordningar (Aakvaag, 2008, s.161). Bourdieus nyckelbegrepp habitus, kapital och fält kan användas som verktyg för den som vill utforska något hörn av kulturen (Bourdieu, 2000, s.18) vilket rimmar med huvudsyftet i denna studie.

Bourdieu behandlar i sitt forskningsarbete frågan om individernas frihet och deras möjligheter att bjuda motstånd mot etablerade maktförhållanden. Han skriver att revolter inom kulturella fält förutsätter att det existerar människor som är tillräckligt fria i förhållande till fältets maktförhållanden för att kunna urskilja att det finns en chans till förändring, och framförallt att de ser chansen som en personlig angelägenhet. Förändringspotentialerna existerar bara för dem som i efterhand ger intrycket av att vara förutbestämda att bli banbrytare. (Bourdieu, 2000, s. 12f)

Här nedan följer ett citat av Pierre Bourdieu som uttrycker tankar vi själva haft i förhållande till frågor om simning och religiösa och kulturella normer.

Jag har i själva verket aldrig slutat förvåna mig över vad man skulle kunna kalla doxans paradox: Att världens ordning i stort sett respekteras sådan som den är, med sina bokstavligt eller bildligt talat enkelriktade gator och förbjudna köriktningar, påbud och påföljder; att det inte finns mer av överträdelser och uppror, förbrytelser, vanvett - eller, något som är ännu mer förvånande, att den etablerade ordningen faktiskt – bortsett från några historiska tillfälligheter - förs vidare lika lätt (Bourdieu, 1998, s. 11)

Vi har tänkt använda oss av de analytiska begreppen för att försöka förstå hur respondenternas bakgrund och de miljöer som respondenterna har befunnit sig i och den nuvarande miljön påverkar de val och beslut som de tar och har tagit. I skolan som fält har det under många årtionden varit mycket betydelsefullt att kunna simma vilket kan vara en viktig anledning till att många lärare anser att det är viktigt och omedvetet har tagit det ställningstagandet. (Maria Hedström, 2009, s.3).

1.4.1 Habitus

Habitus är ett system av dispositioner (anlag) d.v.s. allt det som människor bär med sig inristat i kroppen och sinnet. Människans habitus utvecklas i den sociala värld vilken människorna stiger in och lever i. (Bourdieu, 2000, s. 12) Habitus omvandlar inneboende och relationella egenskaper till en enhetlig livsstil, d.v.s. människans habitus är dynamisk och i ständig förändring och bygger på upplevelser och erfarenheter som har passerat. När människan upplever en ny situation förändras människans habitus och alla upplever situationer på olika sätt.

En människas habitus bestämmer vad en person väljer att äta, och hur personen äter, politiska åsikter och sätten att uttrycka dem, hur man betraktar och gör indelningar, hur man ser skillnader mellan gott och ont.(Bourdieu, 2004, s. 19) När människan befinner sig på ett socialt fält, t.ex. i skolan, då är det människans bakgrund som påverkar hur hon värderar ting beroende på vilka dispositioner som hon bär med sig från sitt sociala ursprung. Hon kan därefter välja mellan det som står till buds, oftast på ett omedvetet sätt. De specifika val människan gör leder ofta till att makthierarkier reproduceras (Bourdieu, 2004, s. 66).

1.4.2 Sociala rum och fält

Det sociala rummet är samhället som vi lever i. I det finns flera olika objektiva positioner som medlemmarna i samhället kan ha beroende på vilka resurser och kapital som de innehar. Positionerna är i sin tur hierarkiskt ordnade och baserar sig på kapitalmängd, strukturen är relationell, vilket innebär att varje enskild individ positionerar sig i relation till andra positioner, d.v.s. skall någon kunna finnas högst upp måste någon finnas lägre ner, t.ex. en exklusiv livsstil vs fattig livsstil. (Aakvaag, 2008, s. 164)

Ett socialt fält kan definieras som ett system av relationer inom det sociala rummet mellan positioner vilka besättes av människor och institutioner som strider om något för dem gemensamt. Ett socialt fält är med andra ord en avskild och relativt självständig värld med egna inträdeskrav, egna måttstockar för bedömning av framgång och fiasko, egna former för belöning och straff etc. (Bourdieu, 2000, s. 9f) Fältet är den sociala omgivning som man befinner sig i, det kan vara i umgängeskretsen, i familjen, på arbetet, på gymmet eller i träningsgruppen. I detta fält formas människor till att få en gemensam syn på omvärlden. En människa kan ingå i flera fält och positionera sig på många olika sätt.

1.4.3 Kapital

Kapital betyder tillgångar, resurser. Det finns olika sorters kapital: sociala (sociala nätverk), ekonomiska (socioekonomiska tillhörigheter, pengar, saker), kulturella (bildning, förhållningssätt) eller symboliska (kläder, pengar, titlar). Exempel på personer med stor kapitalvolym kan vara företagsledare och universitetsprofessorer och exempel på låg kapitalvolym kan vara okvalificerade arbetare. Människans kapital utmärker sig i det sociala rummet där det innebär att vara annorlunda, betydelsefull, skillnaderna blir ett tecken (Bourdieu, 2004, s. 20). Kapital ger makt genom att användas som fördelar i det sociala rummet (Aakvaag, 2008, s.165). Det sociala kapitalet är enligt Bourdieu det som reproducerar samhällets hierarkier, samhällets klasstruktur reproduceras genom individens val utifrån personliga förutsättningar (Månson, 2004, 115f). Exempelvis skillnaden mellan personer som dricker dyrt årgångsvin eller fatöl. Med människans smak kan man urskilja och särskilja. Det sociala rummet är osynligt och är svårt att ta på, men detta rum organiserar agenternas (det vill säga människorna, organisationerna) göromål och föreställningar. (Bourdieu, 2004, s. 20) I det sociala rummet existerar olika klasser i ett virtuellt tillstånd, men som Bourdieus skriver, ingenting är givet utan måste skapas. (Ibid, s.23) Den sociala världen med alla sina indelningar

är någonting som de sociala agenterna måste skapa och konstruera - individuellt och framförallt kollektivt. Genom samarbete och konflikt sker detta konstruktionsarbete inte i ett socialt tomrum.

1.4.4 Sammanfattning

Med en kortfattad summering så uppfattar vi de olika begreppen på följande vis. Begreppet Habitus handlar om hur människan blir till det hon är genom att påverkas av sin omgivning. Av omgivningen tar man till sig normer, värderingar och sätt att se på saker och ting. Habitus kommer till uttryck i människors smak. Habitus förändras hela tiden och styr val man gör i livet. Kapital är de resurser eller tillgångar som man bär med sig. Man kan antingen ha låg eller hög kapitalvolym. Ibland, i vissa sociala sammanhang, blir habitus, och därmed smaken, en tillgång och ibland kan det bli en belastning. Fältet är den plats i den sociala strukturen som man befinner sig i, som i högskolan t.ex. GIH, eller på arbetsplatsen, t.ex. i skolan, och här finns samma struktur av sociala positioner som i det sociala rummet, d.v.s. över - och underordning av aktörer (t.ex. lärare över elever). Med hjälp av denna teori hoppas vi att vi ska kunna identifiera vilka normer och värderingar som styr respondenternas svar och hur dessa förhåller sig till muslimska elevers villkor.

2 Metod

Under denna rubrik ges en beskrivning av studiens tillvägagångssätt gällande metodval, urval, procedur, analys, undersökningsdeltagare samt reliabilitet och validitet.

2.1 Metodval

Till denna undersökning har vi valt en kvalitativ ansats som metod. Då intresset i studien var att undersöka lärares och rektorers kvalitativt skilda åsikter och synpunkter angående simundervisningen på skolorna, så var en kvalitativ ansats mest lämplig. Eftersom intresset i uppsatsen var att få så utförliga och beskrivande svar som möjligt, valdes denna ansats (Trost 2005, s. 7). De huvudsakliga frågorna under intervjuerna syftade till att ge svar på lärarnas och rektorernas synsätt på simning och simundervisning i skolan, vilka förutsättningar skolan hade för att bedriva simundervisning och lärarnas och rektorernas uppfattningar om elevernas och föräldrarnas attityder till simning i skolan. En utförlig intervjuguide finns som bilaga (bilaga 2).

2.2 Urval

Då studien var inriktad mot mångkulturella grundskolor bestämde vi oss för att kontakta skolor i områden där vi av erfarenhet vet att majoriteten av invånarna har utländsk bakgrund. Tre skolor per område kontaktades via e-post, som innehöll ett följebrev där studien presenterades och anledningen till att vi vände oss till deras skola. Urvalet av skolor kom att bli strategiskt och i slutändan valdes skolor där både idrott och hälsa - lärare och rektor hade möjlighet att ställa upp på intervjuer. (Stensmo, 2002, s.30) Ett flertal skolor kontaktades, men flera skolor valde att inte delta på grund av olika skäl, framförallt tidsbrist. Vi upplevde att det var få skolor som svarade på våra e-mail. Därför valde vi att kontakta samtliga skolor via telefon. Till slut kom det att bli fyra skolor som representeras i studien varav alla skolor har över 60 % elever med utländsk bakgrund. Alla skolorna är lokaliserade till stockholmsförorter.

Vi kom fram till att det var rimligt att intervjua en rektor och en lärare från varje skola, med inriktning på grundskolans senare årskurser. Detta kriterium valdes eftersom eleverna betygssätts i årskurs åtta och nio och kan inte eleverna inte simma ska de underkännas i ämnet Idrott och Hälsa. Det kom att bli fem idrottslärare och tre rektorer i slutändan, då två

idrottslärare intervjuades på en skola och en rektor uteblev från en skola. Den rektor som uteblev påstod sig inte ha någon insyn i området eller vara tillräckligt kunnig och valde därför att inte delta i studien. Problemet med det strategiska urval som vi baserat vår studie på är enligt oss svårigheten med att hitta tillgängliga respondenter. Vi ville på förhand få tag i personer med erfarenhet av skolor med kulturell mångfald. Det innebar vissa begränsningar och resulterade i att vi fick ett lägre antal respondenter än vad vi hade förväntat oss. (Stensmo, 2002, s.30)

2.3 Procedur

Till en början utformades två intervjuguider, en för lärarna och en för rektorerna. Vi har båda tidigare erfarenheter av att utforma intervjuguider och visste på förhand vilka generella riktlinjer man ska följa när man skriver en sådan. I den första delen av intervjuguidens frågeområden valde vi att ta upp bakgrundsfrågor som behandlar respondentens utbildning, fortbildning, erfarenheter, tidigare arbeten, ålder m.m. Dessa frågor skall utformas så att de är lätta att besvara. Huvudfrågorna i intervjuguiden behandlar hur skolornas simundervisning ser ut (se bifogad intervjuguide). Dessa frågor bör utformas på ett korrekt sätt så att de inte blir för allmänna eller för vinklade. (Johansson & Svedner, 2006, s.41ff) Med hjälp av vår handledare kunde vi korrigera eller ta bort frågor som inte var relevanta. Samtidigt konstruerades ett följebrev (bilaga 3) till de skolor som vi fann intressanta utifrån kriterierna i urvalsprocessen. I första omgången skickades ett mail med följebrevet till rektorerna på skolorna. Vissa av dessa rektorer mailade i sin tur ut detta mail till deras idrottslärare.

Efter några dagar kontaktades alla rektorer på respektive skola på telefon. Det var svårt att få kontakt med rektorerna och lärarna då alla var mycket upptagna, men efter några dagars ringande bokades intervjuer in på de fyra aktuella skolorna. De första intervjuerna bestämdes till den 7:e oktober, då en lärare och rektor på två skilda skolor skulle intervjuas. Intervjun med rektorn genomfördes på hans kontor medan intervjun med läraren genomfördes under en lektion, inne i idrottshallens materialrum på grund av tidsbrist.

Veckan efter bokades fyra intervjuer in. En intervju med idrottsläraren på en minoritetskola, genomfördes den 10:e oktober. Då han endast hade idrott och hälsa med pojkarna på skolan rekommenderade han oss att även kontakta den kvinnliga idrottsläraren, som i sin tur endast hade idrott och hälsa med flickorna på skolan. En intervju med den kvinnliga idrottsläraren

kunde bokas och genomföras direkt på plats samma dag. Rektorn på denna skola var väldigt flexibel och kunde också ta emot oss för intervju samma dag. Samtliga intervjuer genomfördes på skolan i lugn miljö, såsom i klassrum och arbetsrum.

Dagen efter, den 11:e oktober var två intervjuer inbokade med en rektor och en lärare från samma skola. Båda intervjuerna genomfördes på deras skola i ett konferensrum i anslutning till personalrummet. Den sista intervjun genomfördes den 13:e oktober på respondentens skola, i ett konferensrum. Vi lät samtliga respondenter själva bestämma tid och plats, allt för att de skulle känna sig så bekväma som möjligt. Intervjuerna tog cirka 30 min spelades in med författarnas smartphones.

2.4 Undersökningsdeltagare

2.4.1 Skola 1

Rektor 1 är 43 år och har svensk bakgrund. Han har arbetat som ämnes - och speciallärare både på grundskolan och gymnasiet. Han har även jobbat på individuella programmet på gymnasiet. I grunden är han utbildad som ämneslärare i SO för grundskolan, men han har även specifik behörighet att undervisa i religion och historia på gymnasiet. Han har vidare studerat svenska som andra språk. Av simning i skolan har han inte så stor erfarenhet. Han har deltagit enstaka gånger under simmomentet, men då för att se över simkunnigheten bland eleverna.

Lärare 1 är 29 år och har svensk bakgrund. Hon är utbildad lärare med behörighet i Idrott och Hälsa, Hem- och konsumentkunskap samt specialpedagogik och hon har arbetat som lärare i sex år. Hon har väldigt olika erfarenheter av simundervisning i skolan, från att ha undervisat i simning två gånger i veckan till att ha simning endast någon vecka per år. Hon har genom sin lärarutbildning fått simlärarassistentbehörighet.

2.4.2 skola 2

Rektor 2 är 61 år och har svensk bakgrund. Här är utbildad till lågstadielärare och har då undervisat i samtliga ämnen. Som rektor har hon arbetat sedan början av 1990-talet, innan dess arbetade hon som lågstadielärare. På den skola som hon nu är verksam som rektor har hon arbetat sedan 2005. Innan dess arbetade hon på skolor i en mindre mellansvensk stad. Några av skolorna i staden låg i mångkulturella områden.

Lärare 2 är 62 år och har arbetat som lärare i Idrott och Hälsa i 33 år. Han flyttade till Sverige från Tyskland 1978 och blev anställd som lärare i Stockholm 1979. Han studerade svenska under sitt första år i Sverige. Detta var en förutsättning för honom för att få bli behörig som lärare. Han har även undervisat i tyska. Simundervisningen upplevde han var bättre förr, då den var centraltstyrd där samtliga elever i andra klass åkte på simskola. Detta var även gratis vilket betydde att alla skolor kunde skicka sina elever. Han berättade att han brukade skicka in statistik varje år på hur simkunnigheten såg ut bland eleverna på skolan.

2.4.3 Skola 3

Rektor 3 är muslim och har arbetat som rektor på skolan sedan starten 1995. Mer uppgifter saknas, har kontaktas men inget mer svar.

Lärare 3 har arbetat som lärare i Idrott och hälsa i två år på denna skola och kom då som nyexaminerad idrottslärare till skolan. Han är muslim är 26 år och utbildad lärare med inriktning mot Idrott och Hälsa samt IT och lärande för grundskolans senare år. Har inte så mycket andra erfarenheter om simundervisning än de som han förvärvat i sitt nuvarande arbete och de erfarenheter han har från sin egen skolgång.

Lärare 4 är 30 år och har en svensk bakgrund. Hon har studerat vid ett idrottsvetenskapligt program och hennes examensområde är idrottspedagog. Hon har arbetat på skolan i ett halvår och vikarierar för en kvinna som är mammaledig. Tidigare har hon haft andra tjänster, men ingen inom skolan. Hon har inte så mycket andra erfarenheter av simundervisning i skolan än de hon själv har med sig från då hon gick i skolan.

2.4.4: Skola 4

Lärare 5 är 52 år och har svensk bakgrund. Han gick Specialidrottslärlinjen och är därmed utbildad som lärare i Idrott och Hälsa men även fotbollstränare och specialidrottslärare i fotboll. Han har arbetat med barn och ungdomar i över 30 år både i och utanför skolan, t.ex. inom föreningsidrotten. Självt har han simtävlats i tidigare ålder, och han har även varit simtränare. Därigenom har han ganska goda erfarenheter av simundervisning och simning.

2.5 Skolans ramfaktorer

Här nedan beskrivs vardera skolas resurser och tillvägagångssätt att bedriva simundervisning.

2.5.1 Skola 1

På skola 1 finns det simhall i skolbyggnaden. Simhallen drivs av en simförening, inträdet kostar tio kr per gång och elev. Idrottslyftet går in och bidrar ekonomiskt med denna kostnad. Idrottslyftet är ett samlingsord för riksdagens satsning till idrottsrörelsen för att få fler barn och ungdomar att börja idrotta eller stanna kvar i idrotten. (Riksidrottsförbundet, 2011) Simhallen är en liten hall som har en 25 meters bassäng med 4 banor och en liten barnbassäng som de också undervisar i. I omklädningsrummen finns det tre duschbås och det finns möjligheter att täcka för hela bassängen så att man kan simma avskilt. Skolan har förutom vanlig simundervisning på ordinarie idrottstimmar, även extra sim, simtid för de elever som behöver utveckla sin simkunnighet.

Idrottsläraren är schemalagd i simhallen tre gr i veckan på 40- 50 min vardera, två ordinarie idrottstimmar och ett tillfälle med elevens val. Kommunen erbjuder också tider på sena eftermiddagar dit elever kan gå frivilligt. Idrottslärarna kontrollerar elevernas simkunnighet, då de tittar efter hur eleven förhåller sig till vatten. Man skall kunna simma 200 m med fina bentag på bröstsimmet. Inga "kickfötter" det är prioritet ett, finns det tid över övar man på dykning och bogsering. Därefter plockar idrottsläraren ut tjejer och killar i enskilda grupper och de får under dessa tider träna tillsammans med idrottsläraren tills de klarar av målen för simningen. Muslimska flickor får simma ensamma om de vill. I simundervisningen används både stora och lilla bassängen i mån av plats då simföreningar och allmänhet samtidigt har tillgång till bassängen. Skolan har väldigt goda förutsättningar för att bedriva simundervisning då de har stående tider i simhallen året om. Skolan har valt att satsa extra mycket det senaste året på simundervisningen, speciellt i de yngre åldrarna.

2.5.2 Skola 2

Denna skola tar sig till Eriksdalsbadet en gång om året. En resa som tar mellan 15 och 20 minuter med tunnelbana. Förutsättningarna är inte optimala för att kunna bedriva simundervisning, därför läggs fokus på att se vilka elever som klarar målen och vilka som måste träna för att uppnå målen i simningen.

Vid tillfället då de åker till simhallen testas eleverna i årskurs 4, 5 och 6 på sin simkunnighet. Tillfället bokas in av skolan. När de åker iväg till Eriksdalsbadet är de där under två till tre timmar. Elevernas simkunnighet checkas av och därefter är det "fri" lek i simhallen och äventyrsbadet. De elever som inte uppnår kunskapskravet E för simmomentet får möjlighet till extra träning på Sandborgbadet i Farsta och på Forsgrenska badet i Stockholm, där instruktörer från simklubben Neptun håller i simundervisningen. Muslimska flickor ges möjlighet att åka med en muslimsk skola att simma om de inte kan delta i den ordinarie simundervisningen på skolan.

Ekonomiskt är det dyrt för skolan att låta eleverna komma iväg till simhallen och det stjäl mycket tid från övrig undervisning. Men rektorns åsikt är att det är viktigt för eleverna att lära sig simma, så därför läggs ändå tillräckligt med pengar på att ge eleverna de möjligheter som behövs för att alla ska kunna simma till slut.

2.5.3 Skola 3

På denna skola använder de en simhall med 50 meters bassäng. Simhallen ligger ca fem till tio minuters bussresa bort från skolan. Skolan lägger sina resurser på flickor och pojkar i årskurs två och tre. De simundervisas var grupp för sig under sju veckor per termin med ett pass i veckan. Flickor får simundervisning på vårterminen och pojkarna på hösten. Skolan försöker få mer tider till simning, men det är väldigt ont om bassängtid, man måste boka tid i simhallen redan på våren för att få plats under hösten. De tider som skolan får kan de inte tacka nej till, de ser hellre att resten av undervisningen får bli lidande. Kommer det in äldre elever som inte kan simma får de också möjlighet till simundervisning.

Skolan har tillgång till tre stycken siminstruktörer som planerar all simundervisningstid. Eleverna testas inte bara på 200 m som är kunskapskravet för betyget E i grundskolan utan man tränar eleverna mer ingående på simtekniken. Idrottslärarna är alltid med i simhallen och hjälper till med det som behövs och håller i det administrativa.

2.5.4 Skola 4

Skolan har en 25 meters bassäng med sex banor som ligger en tunnelbanestation bort och det tar cirka tio minuter att ta sig dit med tunnelbana. Idrottsläraren har god kontakt med simhallen och personalen där och har fått boka in sig på en tid varje vecka i sex, sju år. Det finns alltså goda förutsättningar för skolan att kunna ha en kontinuerlig simundervisning. Alla

elever i årskurs två får simundervisning på denna skola. Det är inte alla elever som lär sig att simma under denna period och det tillkommer alltid nya elever efter årskurs två. Idrottsläraren på skolan lägger därför sin energi på att alla elever i årskurs nio skall bli godkända i ämnet idrott och hälsa. Först kontrollerar han alla elevers simkunnighet och vattenvana, därefter tränar han elever som har störst behov. Idrottsläraren tränar 10-12 elever åt gången och när han anser att en elev uppnår målen så fyller han på med fler elever som är i behov av simundervisning. När alla i årskurs nio klarar av målen så får elever i årskurs åtta möjlighet till simundervisning. Muslimska flickor ges möjlighet att visa sin simkunnighet till en kvinnlig lärare. De elever som väljer att inte delta i den ordinarie simundervisningen får själva ansvara för att deras simkunnighet kontrolleras av en annan lärare eller av en siminstruktör från en simhall som kan skicka med ett intyg om att eleven är simkunnig.

Vid ett tillfälle per år får alla elever på skolan tillgång till simhallen, men i dagsläget är det enbart niorna som får adekvat simundervisning av idrottsläraren. Tidigare år har det funnits fler lärare på skolan med simlärarutbildning, vilket gjorde simundervisningen ännu bättre och effektivare. Nu är det endast denne lärare som har simlärarutbildning.

2.6 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet betyder förenklat noggrannhet och pålitlighet. I en kvantitativ studie där man använder mätningar som metod är det lättare att hålla en hög reliabilitet då man kan utföra mätningar med stor exakthet, exempelvis mäta längden på en person. Men i forskning med kvalitativ ansats talar man vanligen om tillförlitlighet och giltighet. För att öka reliabiliteten eller tillförlitligheten i vår studie har vi varit noga med att inte på något sätt påverka respondenterna under intervjun i någon särskild riktning samtidigt som vi ville verka förtroendegivande och trevliga för att få så uttömmande svar som möjligt. (Stensmo 2002, s. 30f)

För att stärka reliabiliteten har vi läst på ordentligt inom ämnet och varit väl förbereda inför intervjuerna. För att båda författarna skulle känna sig delaktiga i intervjuprocessen valde vi att dela upp intervjuerna, men båda deltog under intervjuerna. För enkelhetens skull valde vi att en av oss intervjuade lärarna och den andre intervjuade rektorerna. Är det flera personer som intervjuar kan reliabiliteten sänkas då frågorna kan ställas annorlunda eller att följdfrågorna blir annorlunda beroende på vem det är som intervjuar. (Johansson & Svedner 2006, s. 105)

Genom att intervjuerna delades mellan rektorer och lärare antar vi att vi har stärkt reliabiliteten.

Validitet har sitt ursprung från det senlatinska ordet *Validitas* och betyder styrka, verklighet, pålitlighet och giltighet. Validitet beskriver i vilken utsträckning som studien reflekterar eller tar upp de företeelser som är av intresse för studien. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 136 f.)

För att stärka validiteten har intervjupersonerna valts ut noga, så att de utvalda är lämpliga i förhållande till studiens syfte.

2.7 Forskningsetik

Då det område som berörs i denna studie kan vara kränkande och där namn nämns, är all dokumentation noga bevarad på en plats där endast författarna kan nå dem. Innan varje intervju har respondenterna blivit informerade om att endast författarna kommer att ta del av ljuddokumentationen. Innan intervjuerna informerade vi respondenterna om att deras deltagande var frivilligt och att de kunde avbryta intervjun eller välja att inte delta om det inte kändes rätt. När vi har skrivit resultaten har vi varit noga med att man inte skall kunna identifiera varken skola, respondent eller elever. (Olsson & Sörensen, 2011, s. 78ff; Johanson & Svedner, 2006, s. 29f)

Vi har försökt vara så noggranna som möjligt med begrepp och det språk som använts i intervjuer och i studien. Vi vill framhäva att ingen av oss har skrivit om detta område tidigare, vilket kan innebära att olämpliga uttryck kan förekomma. Anledningen till att vi skriver denna uppsats är att vi vill förbättra villkoren för de elever som påverkas av att simkunnigheten är betygsgrundande, för oss skulle det innebära att vi som framtida idrottslärare inte behöver sätta betyg som känns orättvisa mot elever.

3 Resultat

Under denna rubrik har vi valt att presentera resultaten utifrån uppsatsen frågeställningar. Vi har koncentrerat respondenternas svar till det som vi anser besvarar frågeställningarna. Resultatet har kopplats samman med Pierre Bourdies kultursociologiska perspektiv och de teoretiska begreppen habitus, kapital och fält.

3.1 Lärares och rektorers syn på simundervisningens betydelse

Hur resonerar lärare och rektorer om simundervisningens betydelse? Varför har man simundervisning i skolan enligt dem?

3.1.1 Skola 1

Idrottslärare 1 resonerar kring att simkunnighet är viktigt för att kunna livrädda och rädda sitt eget liv. Hon tycker att det är en stor frihet att kunna simma. Sverige har mycket vatten och badstränder och enligt henne är det en del av den svenska kulturen att kunna vistas i den miljön. Hon upplever också att simning främjar hälsa d.v.s. ett enkelt sätt att träna och hålla sig i form. Med koppling till begreppet habitus så kan vi se att läraren gjort sina val och värderingar om vilken roll simningen har som träningsform och livsstil, att hon befinner sig på en arena där simning för alla inte har lika stor betydelse verkar inte ha förändrat hennes värderingar. Läraren tillerkänner simning ett stort värde och simkunnighet blir därmed en stor tillgång. Hav och sjöar är något positivt som ska utforskas inte undvikas.

Skola 1 ger ingen dispens till de elever som inte uppnår kunskapskravet, förutom då man inte kan delta på grund av medicinska skäl, uppnår man inte kunskapskraven i idrott och hälsa så får man inget betyg. Rektorn menar att börjar de kompromissa med några elever så kommer det att bli inflation och då vill alla slippa simundervisningen. Denna rektor har tidigare arbetat på individuella programmet, där hans erfarenhet är att elever inte alla gånger är medgörliga och denna erfarenhet säger honom att det inte alls skulle kunna kompromissas över en sådan sak. Så här resonerar rektorn om simundervisningen:

Ja det är inget, vi kompromissar ju inte med kursplanen på det sättet står det ju uttryckligen att, det är ju samma sak med de demokratiska värderingarna också grunden är ju att vi är lika det ska ju inte vara någon skillnad på tjejer och killar så att, jag menar ska man göra det, vi vill inte göra det till något problem att man har en religion som kanske påbjuder en viss sak, men läroplanen är

ändå, den vi ska följa, så är det, det är vår strävan men... och det försöker vi göra så gott vi bara kan. [---] vi manglar på rätt hårt med betyget, det är svart och vit. (Rektor 1)

Rektorn tycker att det är viktigt att kunna simma för samma orsaker som idrottsläraren på skolan. Även rektorn tillerkänner simning och simkunnighet stort värde, men han anser att det inte är skolans fulla ansvar att få eleverna att bli simkunniga. Han menar att eleven skall lära grunderna i simning på deras fritid. Många elever som kommer till skolan har aldrig tagit ett simtag i hela sitt liv och det krävs väldigt mycket för att organisera och planera undervisning för helt okunniga simmare. Hans tidigare arbete i gymnasieskola har inneburit att han utvecklat en stark tro på att hålla på vissa regler för att inte riskera att tappa respekt från eleverna. Hans habitus styr hans tankesätt och till vis del präglar det nu skolans tillvägagångssätt att få eleverna simkunniga.

Det som kan hända med simundervisningen på skolan är att den kan hamna i skymundan, då språk och vikten av att förstå den svenska kulturen ibland väger tyngre för att eleverna snabbt skall komma in i det svenska samhället. När eleverna blir intresserade av kulturen blir allt annat också lättare att ta till sig menar rektorn på skolan.

3.1.2 Skola 2

I det följande citatet beskriver rektorn på skola 2 hur hon ser på simkunnighet.

Ja, att det är rolig att bada. Vatten är ju så spännande. Att bada, ha roligt, att känna att man vågar. När man växer upp och när man blir förälder, man har så roligt i vattnet. Att veta att man klara sig, att man har en grundkunskap. Det är som när man kan cykla, när du kan det så kan du det. Att man vet att man klarar sig när du ramlar i och det händer saker. Simkunnigheten och orken har man inte samma träning på längre. Sen tycker jag kanske att det är... så fantastiskt att kunna vara i vattnet. (Rektor 2)

Även denna respondent tillerkänner simningen stort värde, men här betonar hon även glädje och positiva värden som simningen för med sig i form av tillfredställelsen av att för första gången kunna simma. När en människa upplever en ny situation så förändras människans habitus. Vi tolkar det som att rektor 2 själv har upplevt denna tillfredställelse och förändring. Rektorns tidigare bakgrund gör att hon lättare kan relatera till hur elever får en positiv vinning

av att lära sig simma. Hon uttalar sig inte lika mycket om den livräddande kunskapens värde som de andra respondenterna i studien har gjort.

Idrottsläraren på skolan tycker också simningen är viktig och påpekar att det dör tio till tolv barn i drunkningsolyckor varje år. Samtidigt står det i kursplanen att eleverna ska vara simkunniga och det är något som är svårt att gå runt. Både läraren och rektorn poängterar under intervjuerna att simundervisning är viktigt och att det är sådant skolan lägger pengar på. Till skillnad från rektorn på skola 1 säger läraren på skola 2 att det är jätteviktigt att förstå allvaret i simundervisningen och att det är skolans ansvar att eleverna lär sig att simma. Rektorn och läraren ser möjligen olika på skolan i förhållande till elevernas simkunnighet, men denna förmåga ses som en betydelsefull resurs hos båda.

3.1.3 Skola 3

Enligt rektorn på skola 3 så innebär att simma två saker. Dels är det att man klär sig på ett speciellt sätt och dels att man ska simma. Han tycker att det är viktigt att kunna simma för att det kan rädda ens liv. Enligt honom finns det inget problem med simundervisningen bara detta kan ske separat, tjejer för sig och killar för sig. Han tycker att det en plikt att lära sig simma, enligt honom är det är något som ingår i deras religion. Hans skola har sedan starten 1995 alltid försökt lösa simundervisningen på bästa sätt. Även lärarna på skolan tycker att simundervisningen är viktig och ska finnas med i undervisningen. Med rektorns starka värderingar om simundervisningens betydelse upplever vi att han vill anpassa sig i det sociala rummet, alltså det svenska samhället. Hans smak blir en tillgång i det sociala rummet, det vill säga i mötet med rektorer och lärare från andra skolor.

Och vi har alltid löst det här problemet. Så jag brukar säga vill rektor lösa problemet så går det att lösa den, men vill man inte lösa den så skapar man den här problem hos vissa barn och föräldrar (Rektor 3)

Den manliga läraren på skolan anser att simundervisning och dans är viktiga, framförallt i linje med den styrning som kommer från läroplanen. Han lyfter fram dans som ett exempel, där en del anser det mindre lämpligt inom vissa religioner att ha den fysiska kontakten som uppstår inom dansen. Läraren på skolan säger att det alltid löser sig och att han inte behöver utmana eleverna med den modernaste musiken med

utmanande texter. Ibland tar skolan eller läraren emot samtal från undrande föräldrar vad det gäller undervisningens innehåll. Då brukar idrottsläraren hänvisa till läroplanen och kursplanen som man utgår ifrån. På samma sätt är det med simundervisningen, skolan utmanar inte eleverna och låter dem delta under goda förhållanden, så som särundervisning och samkönade lärare och instruktörer.

3.1.4 Skola 4

Läraren på skolan ser simning som oerhört viktig och tar simundervisningen på stort allvar. Han påpekar att simning står med i kursplanen och är därmed inget han kan hoppa över. Han tar även upp ett exempel på varför simning är viktigt:

sen tycker jag själv att det är jätte viktigt naturligtvis i ett land som Sverige med så mycket vatten. Och det poängterar vi att de e inte för våran skull eller skollagen, betygskriterierna utan för eran egen skull. Och det har ni säkert följt i tv att de e en hel del som har drunknat med invandrarbakgrund och kanske till och med flyktingar. Som inte kan simma.. som inte förstår hur farligt de e heller. (Lärare 5)

I alla intervjuer har samtliga respondenter poängterat att simkunnighet är viktigt. Nästan alla respondenter hänvisar till vikten av att kunna simma, till kursplanen, till den personliga utvecklingen och till risken för drunkningsolyckor. Vi kan konstatera att alla respondenter ser simkunnighet som en tillgång och simning som något värdefullt.

3.2 Elevers och föräldrars inställning till simning

Hur upplever lärarna och rektorerna elevers och föräldrars inställning till simundervisningen i skolan?

3.2.1 Skola 1

Läraren på skolan upplever att eleverna som kommer till extraundervisning i simning tycker att det är en mysig och lugn stund, eftersom hon tar in max 10 elever per lektion. Ibland kan det vara svårt att få eleverna till undervisningen och hon upplever att hon får tjata lite på dem. Oftast finns det inte tillräckligt med tid för att leta reda på eleverna och få dem att ta sig till simhallen. Däremot när eleverna väl kommer ner så upplever läraren att de flesta tycker att

det är jätteroligt och att de gärna vill lära sig simma, men det kan variera en del mellan eleverna. Ibland finns det elever som har vattenskräck som förståeligt nog inte anser att simningen är det roligaste i skolan.

Som läraren beskriver det kan det skilja mycket mellan eleverna gällande hur de upplever simundervisningen, vissa tycker det är roligt, andra tycker att simning är tråkigt och andra kan vara rädda för vatten. Dessa synsätt på ämnet kan bero på många skilda saker, t.ex. som tidigare erfarenheter och upplevelser (individens habitus), deras omgivning (det sociala rummet och fältet) och även ekonomiska och kulturellt betingade anledningar (kapital). Varför en elev kan vara rädd för vatten kan t.ex. bero på tidigare erfarenheter eller en omgivning som beskrivit vatten och simning som något obehagligt, farligt eller oviktigt.

Enligt läraren är det ingen elev som hävdar att religion eller etniskt ursprung är orsaken till att man inte vill delta i simundervisningen. Idrottslärarens uppfattning är att flickorna på hennes skola är som vilka andra flickor som helst, de tycker att det är jobbigt att visa sig i bikini eller baddräkt för pojkarna i klassen. Rektorn på skolan tror att det inte finns så stort intresse för simningen på skolan. Han menar på att det är jobbigt i allmänhet när eleverna är tonåringar och när de inte kan simma i 13- till 15- års ålder, som andra klarar av att göra. Nästan alla elever har utländsk bakgrund och många är nyanlända på skolan och vattenvana ingår inte som en kulturell del i många av de länder som representeras eller så finns det inte tillräckliga förutsättningar i dessa länder för att bedriva simundervisning.

3.2.2. Skola 2

Varken rektorn och idrottsläraren ser några större problem avseende föräldrakontakten eller föräldrars attityd. Rektorn säger endast att läraren kan märka ibland att vissa elever stannar hemma då det är simning eller bad, men idrottsläraren tycker inte att det är något allvarligt problem. Vår tolkning av detta är att läraren och rektorn har skapat sig en förståelse för de erfarenheter av simning och simkunskaper som präglar elevernas förhållningssätt.

Idrottsläraren säger att från svenska föräldrar finns det inga invändningar mot att ha simning. Däremot förekommer det, framförallt bland muslimska föräldrar, att de inte vill att deras barn ska vara med på någon samundervisning vid simning. Idrottsläraren berättar att de har en flicka som snart går ut grundskolan, som inte kan visa att hon kan simma på grund av hennes

pappas nekande till deltagande i simundervisningen. Då detta har satt stopp för flickan att delta på simundervisningen har idrottsläraren tagit kontakt med en muslimsk skola i närheten som är beredda att ta med flickan på deras simundervisning senare under kommande år. Detta har även pappan till flickan godkänt, vilket gör att alla parter blir nöjda. Här upplever vi att läraren och föräldrarna inte spelar på samma arena, men att läraren försöker ta initiativet till att närma sig föräldrarnas arena. Detta gör att föräldrarna också närmar sig lärarens arena.

Läraren framhåller att eleverna tycker att "simdagen" på äventyrsbadet i Stockholm är jätterolig och den är väldigt omtyckt bland eleverna. Enligt läraren är detta lite av en höjdpunkt på året från elevernas håll.

3.2.3. Skola 3

Rektorn tycker sig aldrig uppleva några reaktioner från föräldrarna. Detta tror han kan bero på att de vet att undervisningen sker könsåskilt. Läraren tror att flickorna även skulle säga nej om de skulle ha undervisning tillsammans med pojkarna. De vet att undervisningen sker separat, så det finns inte mycket klagomål. En förklaring till att rektorn och lärarna inte upplever någon motstridighet från föräldrarna i ämnet kan vara att skolan och föräldrarna rör sig i samma fält och har även liknande habitus.

Idrottslärarna berättar att det förekommer reaktioner från föräldrarna om elevernas deltagande i simundervisningen, men att det aldrig har blivit något större problem efter att man har samtalat med föräldrarna som har kontaktat skolan om frågan. Här väger kursplanen tungt och är i slutändan den främsta orsaken till att föräldrarna samtycker till simundervisningen enligt idrottslärarna. Här använder sig lärarna av sin höga kapitalvolym för att övertyga föräldrarna om simundervisningens relevans.

De e väldigt olika. Vissa föräldrar tycker att deras barn självklart ska leka och liksom få det här lustfyllda lärandet och liksom, de finns väl några som är väldigt paragrafryttare som inte vill att dom ska ha kontakt med vatten alls, dom ska hållas isär från, va ska man säga, samhället... [---]... där man kan visa sig och liksom och sådär, det finns väl destruktiva föräldrar också. Men de e ganska få, några stycken bara... (Lärare 3)

Enligt båda idrottslärarna på skolan tycker barnen att simningen är väldigt rolig när de väl är i simhallen och simmar. Det kan förekomma lite klagomål från eleverna men när de väl kommer till simhallen är det aldrig några konstigheter. Den kvinnliga idrottsläraren upplever däremot ombytestprocessen som väldigt jobbig och stressande. Det är väldigt rörigt, eleverna säger att de inte får visa sig nakna för varandra. Samtidigt finns det bara en toalett där eleverna kan byta om. Så läraren upplever att det är svårt att få alla eleverna ombytta både innan och efter simundervisningen. Vi tolkar det som att denna idrottslärare upplever ombytessituationen som stressande eftersom det är en ny och annorlunda erfarenhet vilket kan utmana hennes bild av det fält som hon brukar befinna sig i, där det är en större öppenhet och mer tillåtande mot att vara naken.

3.2.4. Skola 4

Läraren berättade att överlag har de inga större problem med att eleverna kan vara med på simundervisningen från deras föräldrar. Läraren säger också att de för en diskussion i klasserna där de är tydliga med kursplanerna och vad som krävs för att bli godkänd. Han säger att det kan förekomma föräldrar som inte vill att deras barn ska ha simundervisning i samklass, utan att pojkarna ska vara för sig och flickorna för sig. Går detta inte att lösa från skolans håll rekommenderar skolan att eleven kan gå på "kvinnosim". I närområdet finns det simhallar som erbjuder dessa tjänster där endast kvinnor får vistas i simhallen.

Sammanfattningsvis är det ingen av respondenterna som upplever något större motstånd från föräldrarnas sida när det gäller deras barns deltagande i simundervisningen. Ett fåtal elever vägrar att delta i simundervisningen medan största delen av eleverna deltar och lärarna upplever att eleverna uppskattar simundervisningen och tycker att den är rolig.

3.3 Hur arbetar skolan med elever som inte uppnår målen i idrott och hälsa

Hur ska elever som inte uppnår kunskapskravet i simning kunna nå målen i Idrott och Hälsa? Vilka åtgärder tar skolorna till för att få samtliga elever godkända i ämnet och vilka åtgärder genomförs för att eleverna blir simkunniga?

3.3.1. Skola 1

Idrottsläraren på skolan säger att hon individanpassar sin simundervisning. Hon planerar nästa lektion direkt efter avslutad lektion. Hon skriver ned vad hon skall gå igenom nästa gång och vilka elever som hon t.ex. behöver träna bentak med. Eleverna måste gå på extra simträning, tills de uppnår kunskapskraven. Tar det för lång tid för eleverna att uppnå kunskapskravet, lämnar hon ifrån sig ansvaret till ledningen på skolan och de får ta vidare beslut. Denna idrottslärare har inte så lång arbetslivserfarenhet. Vi ser det som att skolledningen har mer erfarenhet av ärendet än vad idrottsläraren har och kan hantera det på ett annat sätt.

3.3.2. Skola 2

Skolan har sedan tidigare varit en årskurs sex till nio skola, men har nu även tagit in fyror och femmor inför denna termin (läs ht -11). Detta betyder att idrottsläraren inte har någon större kännedom om simkunnigheten bland alla fyror, femmor och sexor. Innan jul skulle en större kontroll av simkunnigheten göras bland alla dessa elever och efter jul ska idrottsläraren boka upp simskolor för de elever som inte klarar av målen för simningen. Skolan har alltså löst problematiken genom att ge elever som inte kan simma, möjlighet att gå i simskola för att lära sig att simma. En kostnad som skolan står för, vilket är väldigt dyrt. Simskolan/kursen har löst sig på lite olika sätt, men oftast är det en simkurs under ett visst antal tillfällen med simlärare som då tar hand om dessa elever.

Läraren och rektorn är överens om att bristande simförmåga inte är helt avgörande för betyget. Enligt rektorn är det viktigare att titta på helheten. Samma flicka som nämns ovan är aktuell för att få ett betyg i ämnet även om hon inte har visat om hon är simkunnig. Här menar idrottsläraren att det är viktigare att låta henne få ett betyg och att vara lite taktisk för att inte "sänka" henne. Flickan är aktiv, nästan alltid med och positiv till ämnet, vilket gör att läraren inte vill att hon ska tappa suget för ämnet och sluta komma bara för att hon inte har klarat av simningen.

3.3.3. Skola 3

Då skolan har ett upplägg att de har boklat simhallen sju veckor om året, då årskurserna 2 och 3 åker iväg och har simundervisning, så finns det även möjligheter att plocka in andra äldre elever att vara med på simundervisningen. Eftersom det finns elever som kommer till Sverige

efter årskurs 2 och 3 så behöver de också lära sig att simma. Även de som inte riktigt har lärt sig att simma än behöver ytterligare simundervisning.

Skolan försöker alltid övertala elever som inte vill delta i simundervisningen att vara med och ibland får man med sig eleverna och ibland inte. Samma förhållningsätt har man till de föräldrar som inte vill låta sina barn delta i simundervisningen. Elever som väljer att inte simma blir därmed också underkända i ämnet idrott och hälsa. Det fanns en elev, som rektorn tog upp som exempel, som vägrade att simma. Skolan informerade både flickan och föräldrarna om att hon därmed inte kommer att bli godkänd i Idrott och hälsa, vilket hon accepterade och valde att få ett IG i ämnet. Föräldrarna sa att det är hennes beslut att fatta och att det är inget de kan styra över.

3.3.4. Skola 4

Skolan jobbar kontinuerligt med de elever som inte kan simma. Den schemalagda tiden, som är en gång i veckan, är till för de elever som inte har uppnått målen i simningen. Läraren bedömer vilka som är i behov av simundervisning och plockar ut mellan åtta och tio elever.

Om alla i nian har uppnått målen, går man ner i åldrarna och erbjuder yngre elever simundervisning. Under våren avstämmer man om alla i årskurs nio kan simma, om någon/några elever fortfarande inte klarar av att simma så genomförs en extrainsats av skolan. Men oftast löser man detta tidigare och problemet uppstår inte. Från skolans sida vill man inte informera eleverna för tidigt om att det kommer att förekomma kompletteringstid för de elever som inte uppnår kunskapskravet i simning och därmed inte kommer att bli godkända i ämnet Idrott och hälsa. Skulle skolan berätta för eleverna att de kommer få fler chanser, tror läraren att eleverna därmed skulle ”slappa” och inte ta tillvara på de tillfällen som ges.

Alla skolor som vi har besökt och intervjuat har lagt sitt krut på de elever som inte kan simma. Man har extraundervisning i simning för dessa elever. Men oftast så försöker man ta tag i simundervisningen i låga åldrar, mellan årskurs 3 och 5. För de elever som kommer till Sverige i äldre åldrar försöker skolorna direkt ta tag i dem och få dem att bli simkunniga.

4 Diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka hur fyra skolor hanterar simundervisningen utan att kränka religionsfriheten.

Vi har arbetat utifrån följande frågeställningar:

1. Hur ser lärare och rektorer på simundervisningens betydelse i skolan?
2. Hur arbetar skolorna med elever som inte uppnår målet i momentet simning i idrott och hälsa?
3. Hur upplever lärarna och rektorerna elevers och föräldrarnas inställning till ämnet simning?

Målet med denna studie är att skapa en diskussion om simningens betydelse och ifrågasätta simningens roll för elevers möjlighet att få ett godkänt betyg. Framförallt vill vi problematisera de krav som den svenska skolan ställer på elever med en annan kulturell bakgrund och religiös tro än de med nordisk bakgrund. För att få underlag för en sådan diskussion har vi vänt oss till mångkulturella skolor, för att se hur de har löst situationen med elever som inte kan, inte vill eller inte får vistas i simhallen med det andra könet eller byta om i sällskap med andra. Vi har även velat ta reda på hur de undersökta skolorna ser på simundervisningen och de situationer som kan uppstå, liksom hur viktig simningen är för idrottslärarna och rektorerna?

De resultat som har framkommit, genom intervjuer med rektorer och lärare på fyra skolor, är att samtliga skolor ser simning som en självklarhet och något som måste genomföras. Ofta fungerar simundervisningen på skolan som en slags screening, där elevernas simkunnighet kontrolleras och de elever som har nedsatt simförmåga får möjlighet till extra undervisning. Det sammanställda resultatet pekar på att simundervisning där lärare och siminstruktörer kan gå in och förbättra den enskilda individens simteknik sällan förekommer. Respondenterna lyfter framförallt fram den svenska kulturen, den livräddande egenskapen, närheten till vatten i Sverige och framförallt kunskapskravet i kursplanen som viktiga faktorer till varför simning ska vara med i skolans undervisning.

Något som blev uppenbart under intervjuerna var att samtliga skolor arbetade aktivt med simundervisning för de elever som inte var simkunniga. Samtidigt arbetade skolorna flitigt

med att samtliga elever ska delta under simundervisningen, framförallt elever som inte var simkunniga. Enligt vår uppfattning så var de studerade skolorna måna om att få med samtliga elever och att alla skulle testas och även lära sig simma. Vi märkte även att skolorna vara flexibla i deras agerande kring elever som inte kunde delta i simundervisningen på grund av etnicitet, religion, medicinska skäl m.m.

Idrottslärarna berättade hur både elever och föräldrar oftast har en positiv bild av simning och att eleverna tycker att det är roligt att simma och leka i vattnet. Vissa föräldrar kan ha en negativ syn på simundervisningen i skolan, men föräldrarna tillåter oftast sina barn att delta efter samtal med lärare eller skolledning. Intressant är att tre av dessa fyra skolorna har ”nolltolerans” mot att eleverna inte kan simma, med det menar vi att kan eleverna inte simma får de underkänt i ämnet Idrott och Hälsa. På den fjärde skolan hade både idrottsläraren och rektorn en annan syn på detta. Där påverkade helhetsintrycket betyget istället för ett specifikt kunskapskrav. Det kunde kännas fel, enligt läraren och rektorn, att underkänna en elev på grund av bristande kunskaper i simning. Som läraren sa: ”man får vara lite taktisk”(Lärare 2). Han kopplar framförallt detta till en nuvarande elev som är duktig i ämnet i övrigt och aktiv på lektionerna. Läraren menar att den eleven kanske skulle ”knäckas” om hon fick ett underkänt i ämnet Idrott och Hälsa på grund av bristande förmåga att kunna simma. Vår första tanke var att detta agerande var rättvist mot eleven, men med vidare eftertanke så kom vi fram till att denna lärare kanske inte ser någon annan utväg än att godkänna eleven istället för att försöka hitta en lösning till elevens behov. Frågan är vem som vinner på detta tillvägagångssätt d.v.s. att se genom fingrarna. Hur värdesätts betyget av eleverna när ett ”ogiltigt” betyg sätts? Det går alltså att se idrottslärares agerande utifrån två olika dimensioner. Handlingen kan tolkas både som ett medkännande och som ett lättvändig sätt att slippa undan en pedagogisk problematik.

4.1 Återkoppling till teorin

Vi valde ett kultursociologiskt perspektiv, en omfattande teori som har utvecklades av Pierre Bourdieu. Denna teori som bygger på tre nyckelbegrepp. De är habitus, kapital, och fält. Som vi tidigare beskrev dem handlar de om vad människor har med sig som bakgrund, sociala nätverk och utbildning, men även vilken arena man rör sig på. Begreppen användes till att förstå det lärarna och rektorerna hade att säga om simundervisningen.

Habitus är den del av teorin som berör vilken bakgrund vi människor har och vilka erfarenheter vi bär med oss. Genom intervjuer fick vi indikationer på lärarnas och rektorers habitus och vad som tillerkänns värde i skolan och när det gäller simning. Enligt våra resultat, speglas lärarnas och rektorernas syn på simundervisningen mycket av det svenska samhället och läroplanen. Det är dessa som blir rätt medan det blir fel att inte följa dessa såväl moraliskt som juridiskt. Frågan är om lärare ska försöka tänka igenom sin egen habitus och kanske se till eleverna och vad dem har för bakgrund? Flytta fokus från sin egen bild av hur man bedriver simundervisning till att fokusera på eleverna och deras upplevelse av olika undervisningsmoment, och framförallt, vad eleverna behöver för instruktioner. Hur påverkar lärarens egna erfarenheter av simundervisning deras sätt att bedriva sin undervisning idag? Några lärare och rektorer gav indikationer på ett nytänkande inom simundervisningen i skolan, de resonerade kring att undervisningen borde vara mer situationsanpassad, vilket t.ex. kunde innebära att använda sig av olika simtider för endast kvinnor eller till och med endast för muslimska kvinnor, men även andra hjälpmedel för att hjälpa de elever som inte får vistas med män i simhallen. Utöver dessa anpassningar gav lärarna eleverna möjlighet att simma på olika tider och de ordnade busstransport till och från simhallen, två av fyra skolor lade även stora ekonomiska resurser på simskola för elever som inte kan simma. Vi anser att skolorna har anpassat sin undervisning väl utifrån elevernas behov och förutsättningar, lärarnas och rektorers erfarenheter av simundervisning i en mångkulturell skola, gör att de arbetar extra för att få alla elever simkunniga. Lärare säger att simkunnigheten är lägre idag och antyder att skolans ramfaktorer är en orsak till detta, det behövs alltså ofta mer resurser till simmomentet för att få till en bra undervisning för alla.

I de undersökta skolorna finns många nyanlända elever som aldrig har varit i kontakt med vatten tidigare. Detta är ofta en ny erfarenhet för några av lärarna vilket gör att deras habitus förändras. Vi upplever att några lärare inte har de resurser (kapital) som krävs för att tillgodose eleverna den formen av undervisning som de behöver.

4.2 Återkoppling till Forskningsläget

Vid genomgång av tidigare forskning blev det tydligt att lärare inte har tillräcklig kunskap när det gäller andra kulturer och hur de själva ska kunna inkludera elever med en skild religiös bakgrund. Enligt Dagkas (2011) behöver idrottslärare bli bättre på att acceptera de religiösa behov som existerar bland skolelever. Carrol och Hollinshead (1993) var ännu mer kritiska till

lärares inställning och att deras hänsyn till elevers kulturella bakgrund och behov är för dålig. De ansåg också att rasism förekommer under idrottsundervisningen, både medvetet och omedvetet. Under denna studie säger sig lärarna inte se några problem med simundervisningen i skolan och det vi upplevde var att varken rasism eller kränkande handlingar förekom bland lärarna. Vi lägger dock stor vikt vid att det är lärarnas syn på detta och vi vet inte om eleverna upplever de situationer som uppstår som kränkande eller rasistiska.

Vi vill vidare återkoppla till Dagkas (2011) upptäckt att föräldrar påverkar sina barn att inte delta i idrottsundervisningen. Resultatet i vår studie visar stundtals på det omvända, att föräldrar är måna om sina barns deltagande. Vi ser detta som positivt att föräldrar och skola närmar sig varandra mot den gemensamma arenan.

Vi ville göra denna studie för att veta hur idrott och hälsolärare ska arbeta för att inte kränka elevers integritet. Enligt indirekt diskriminering kan man kränka en individ genom att behandla alla lika. Efter resultatsammanställningen har vi kommit fram till att det inte är diskriminerande att låta alla elever oavsett ursprung delta i simundervisningen. Det beror på hur man ser det. Antingen låter vi alla elever delta i simundervisningen under samma premisser, vilket gör att eleverna blir indirekt diskriminerade, eller så anpassar vi elevernas behov efter religion och de krav som religionen ställer på eleverna, t.ex. ger eleverna möjlighet att vara könsuppdelade i simundervisningen eller någon annan lösning som gör att alla elever inte behandlas lika. Könsuppdelning i simundervisningen kan vara något bra i just simmomentet och det sker automatiskt av naturliga skäl. Enligt Dagkas är dock könsuppdelningen ett problem när elever ska integreras på bästa sätt. Men det vi anser om detta är att i vissa moment kan det vara gynnsamt att låta eleverna vara uppdelade. Som t.ex. simmomentet som är en relativt liten tidsdel av hela idrottsämnet.

För att kunna utveckla simundervisning i mångkulturella skolor skulle lärare i större utsträckning följa Lahdenperäs (2008) exempel, och det görs genom att lyfta fram alla elevers erfarenheter. Detta skall enligt henne gynna och stärka en grupp. Vad vi menar med detta är att lärare skulle kunna öka sin förmåga att kunna se undervisningen ur fler dimensioner och att inte vara så konservativ i sin undervisning.

4.3 Avslutande tankar och slutsatser

När vi gick in i denna studie hade vi en normativ bild av simundervisningen och dess vara i den svenska skolans idrottsundervisning och betygskriterier. Vi ansåg att simundervisningen var en självklarhet i den svenska skolan och i betyget. Samtidigt undrade vi över hur lärare bedrev sin simundervisning i mångkulturella skolor. Under denna process har vi fått en annan bild av simkunnighetens plats i kunskapskraven eftersom det bevisligen kan försvåra betygssättningen i ämnet idrott och hälsa. Stundtals ställde vi oss frågan, varför måste simmomentet finnas med som ett kunskapskrav? Samtidigt var vi kritiska mot vårt eget argument, då risken är att simkunnigheten i Sverige skulle sjunka markant samt att integrationen försämras och en indelning av ett simkunnigt ”vi” och ett icke simkunnigt ”dem” kan uppstå.

Något som har plågat oss är att vi inte ställde frågan rakt ut om vad lärare och rektorer ansåg om att simkunnigheten är betygsgrundande. Vi valde från början att inte ställa frågan i tron om att det skulle påverka respondenternas svar. Vi uppfattade det som att lärarna och rektorerna inte själva funderat kring frågan i sig. De svarade nästan alla neutralt att de följde vad som stod i kursplanen. Vi valde alltså hellre att analysera respondenternas svar och deras förhållningssätt till simundervisningen. Vi skulle vilja hävda i linje med Pierre Bourdieus teori att lärare och rektorer i denna studie är starkt präglade av de normer och värderingar som finns i samhället. De har blivit präglade av den svenska utbildningstraditionen där simkunnighet har varit betygsgrundande sedan många år tillbaka. De har under alla år som yrkesverksamma arbetat under de premisserna att elever ska lära sig simma. Det blir därför svårt att ifrågasätta något som har rotat sig så starkt som simkunnighetens relevans har gjort. Ingen av de intervjuade respondenterna gav förslag på att t.ex. ta ut simmomentet eller att ta bort det som kunskapskrav.

Efter vår kunskapsinhämtning har vi uppfattningen om att elever inte skall behöva göra ett obehagligt val mellan att följa sin religion, sina föräldrar och ett betyg. Ett alternativ som vi tror skulle fungera är att simmomentet skulle tas ut från idrott och hälsa ämnets kunskapskrav, till att vara ett eget enskilt ämne. Inom denna kurs skulle elever även kunna delta i diskussioner kring friluftsliv och de väsentligaste säkerhetsaspekterna vid utevistelse på is, vid vatten och i skog. Simundervisningen skulle fortfarande vara en del av skolans undervisning samtidigt som det inte skulle komma att påverka hela idrott - och hälsa ämnet.

Som gamla simmare så ligger simningen oss varm om hjärtat och vi betraktar simning som ett utmärkt medel för att förbättra rörelse kvaliteten hos eleven och bör därför finnas med som en fysisk aktivitet för att utveckla denna hos eleverna.

Under denna studie har flera frågor väckts hos oss och i fortsatta studier skulle det vara intressant att lyfta frågan om simförmågans vara i läroplanens kunskapskrav. Den skulle kunna lyftas bland både elever, lärare och rektorer. Det skulle även vara intressant att göra om studien ur ett elevperspektiv. Där skulle intervjuer genomföras med elever och deras syn på ämnet. En annan vinkling av denna studie skulle kunna vara att ha en större population och urval, kanske från andra delar av Sverige än bara stockholmstrakten.

Käll- och litteraturförteckning

Bergstedt, B. & Lorentz, H. (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur

Bokedal, C., Eriksson, M., Rasmussen, F., & Schäfer Elinder, L. (2004). *Fysisk Aktivitet, matvanor, övervikt och självkänsla bland ungdomar*. Stockholm: Epidemiologiska enheten, Samhällsmedicin, Stockholms läns landsting

Bourdieu, P. (1999). *Den manliga dominansen*. Göteborg: Daidalos

Bourdieu, P. (1999). *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos

Bourdieu, P. (2000). *Konstens regler: det litterära fältets uppkomst och struktur*. Stehag: B. Östlings bokförl. Symposion

Carrol, B. & Hollinshead, G. (1993) Ethnicity and conflict in physical education. *British Educational Research Journal*, Vol. 19(1), s. 59-76

Dagkas, S. (2007) Exploring teaching practises in physical education with culturally diverse classes: a cross- cultural study. *European journal of teacher education*. vol.30(4) s. 431-443

Dagkas, S., Tensin B. & Haifaa J. (2011), Multiple voices: improving participation of muslim girls in physical education and school sport. *Sport, education and society*. vol.16(2), s. 223-239

De los Reyes, Paulina & Kamali, Masoud (2005). *Bortom vi och dom: teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering : rapport*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer

Diskrimineringsombudsmannen, BEO & skolinspektionen (2009). *Förebygga diskriminering och kränkande behandling, främja likabehandling: en handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling i skolan*. 2. rev. uppl. Stockholm: Diskrimineringsombudsmannen (DO)

- Elmeroth, E. (2008). *Etnisk maktordning i skola och samhälle*. Lund: Studentlitteratur
- European Convention on Human Rights (As Amended by Protocols Nos. 11 and 14)*. (2010). Council of Europe
- Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. Stockholm: SISU idrottsböcker
- Johansson, B. & Svedner, P. O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen: undersökningsmetoder och språklig utformning*. 4. uppl. Uppsala: Kunskapsföretaget
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lahdenperä, P. (2005). Hemmablind. *I & M: invandrare & minoriteter*. Årg. 2005, Vol. 5-6, s. 23-25
- Lahdenperä, P. (2008). *Interkulturellt ledarskap: förändring i mångfald*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Lundvall, S. (2006). "Is really about understanding beings..." Exploring PE teachers perception of working in multicultural schools. www.idrottsforum.org. 2006-06-17
- Månsson, P. (2004). *Moderna samhällsteorier*. Stockholm: Bokförlaget Prisma
- Nationalencyklopedin* (1991). bd. 9
- Nationalencyklopedin* (1991). bd.16
- Otterbeck, J. (2000). *Islam, muslimer och den svenska skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Peterson, T. (2000). Idrotten som integrationsarena?. *Att möta främlingar / Göran Rystad och Svante Lundberg (red.)*. 2000, s. 141-[166]

Riksidrottsförbundet. (2008) *Forskning om Handslagets genomförande och resultat*. Stockholm: Riksidrottsförbundet

Riksidrottsförbundet (2010). *Idrott och integration: en statistisk undersökning 2010*. Stockholm: Riksidrottsförbundet

Regeringen. (2008). *Diskrimineringsfrågor*. Stockholm: Regeringen
<http://www.regeringen.se/sb/d/11043/a/111979> [2012-01-16]

Regeringen. (2008). *Integration*. Stockholm: Regeringen
<http://www.regeringen.se/sb/d/2279>, [2011-10-05]

Roth, H. I. (1998). *Den mångkulturella parken: om värdegemenskap i skola och samhälle*. Stockholm: Statens skolverk

Skolverket (2004). *Elever med utländsk bakgrund: rapport till regeringen*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2009). *Diskriminerad, trakasserad, kränkt?: barns, elevers och studerandes uppfattningar om diskriminering och trakasserier*. (2009). Stockholm: Skolverket

Skolverket (2010). *Uppföljning av simkunnighet i årskurs fem*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket

Stensmo, C. (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare: en introduktion*. Uppsala: Kunskapsföretaget

Svenska Livräddningsförbundet (1996). *Förtydligande angående simkunnighet*.
<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/nyheter/fortydligande-angaende-simkunnighet.aspx> [2011-08-16]

Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Undervisningsplan för rikets folkskolor. (1920). Stockholm: Norstedt

Williams, A. & Bedward, J. (2001) Gender, culture, and the generation gap: student teacher perceptions of aspects of national curriculum physical education. *Sport, education and society*. Vol.6(1), s. 53-66

Otryckta källor

Att ange källor; *Råd och anvisningar om referenshantering till studenter på GIH*, (Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH), Femte upplagan, 2009).

Rånsäddokumentet; *Råd och anvisningar för uppsatsskrivning till studenter och lärare vid Gymnastik- och Idrottshögskolan*, Gymnastik- och idrottshögskolan, 2009

Källor i författarens ägo

Intervjuer med Idrottslärare 1-5, Anteckningar och Bandinspelning

Intervju med rektorer 1-4 , anteckningar och bandinspelning

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Syftet med denna studie är att undersöka hur fyra skolor hanterar simundervisningen utan att kränka religionsfriheten. Vi har arbetat utifrån följande frågeställningar:

1. Hur ser lärare och rektorer på simundervisningens betydelse i skolan?
2. Hur arbetar skolorna med elever som inte uppnår målet i momentet simning i idrott och hälsa?
3. Hur upplever lärarna och rektorerna elevers och föräldrarnas inställning till ämnet simning?

Vilka sökord har du använt?

Multicultural schools, swimming, muslims, islam, students, sports, physical education, integration, idrott, simning, mångkultur, diskriminering

Var har du sökt?

Google scholar, Sportdiscuss, pubmed, google

Sökningar som gav relevant resultat

SportDiscuss: Multicultural, Physical education, swimming
Eric: Multicultural, Physical education, swimming
Google Scholar: Physical education, swimming

Kommentarer

SportDiscuss hittar många bra artiklar

Bilaga 2

Intervjuguide för idrottslärare

Bakgrundsfrågor

- Ålder
- Utbildning
- Kompetensutveckling
- År inom yrket
- Erfarenheter av simning i skolan
- Erfarenheter ideellt arbete, tränare

Kom igång frågor

- Kan du berätta för oss hur du ser på simundervisningen i skolan?
- Vad innebär det för dig att vara simkunnig?
- Varför ha simundervisning? Då ej bara för att det står i kursplanen?

Sim- undervisningsfrågor

- Kan du beskriva för oss så utförligt som möjligt hur du planerar dina simlektioner och hur de går till?
- Har ni god uppslutning på simlektionerna?
 - Dispens?
 - Kulturkrockar?
 - Attityder, föräldrar som påverkar, gruppsyck?
- Berätta för oss hur du uppfattar att eleverna upplever simundervisningen?

Skolans ramfaktorer

- Vilka möjligheter har ni för att bedriva en bra simundervisning
 - kläder (klädkod, Hijab)
 - utrustning
 - föräldrar
 - simhall,
 - Duschning
- Extra simundervisning
- Lösningar på mångkulturen i simundervisningen.

Till rektorerna

Bakgrundsfrågor

- Ålder
- Utbildning
- Jobbat på skolan, andra skolor?
- Erfarenheter av simning i skolan

Kom igång frågor

- Kan du berätta för oss hur du ser på simundervisningen i skolan? hur viktigt?
- Vad innebär det för dig att vara simkunnig?
- Varför ha simundervisning? Då ej bara för att det står i kursplanen?

Simundervisnings frågor

- Hur ser skolans förutsättningar ut att bedriva simundervisning?
 - kläder (klädkod, Hijab)
 - utrustning
 - föräldrar
 - simhall,
 - duschning
- En del nyinvandrade elever har knappt eller ingen vattenvana hur ser rektor på det, vad görs?
- Hur går skolan till väga för att få stor delaktighet bland eleverna på simlektionerna?
 - Dispens?
 - Kulturkrockar?
 - Attityder, föräldrar som påverkar, gruppsyck?
- Hur stort ansvar har rektorn?
- Hur fördelas simtider i kommunen och mellan årskurserna
- Vilken årskurs lägger de mest krut på?
- Hur fördelas ansvar? Mellan lärare eller bara idrottslärare?
- Kontrollerar rektor att alla barn är med på simundervisningen?
- Ekonomiska förutsättningar
- Många nyinvandrade elever har knappt eller ingen vattenvana hur ser rektor på det, vad görs?
- Diskriminering, kränkning, materiella orsaker, orsaker till elevers avvikelser?

Bilaga 3

Följebrev:

Till:

Rektorer & Idrottslärare

Hej!

Vi är två studenter som studerar till idrottslärare på GIH i Stockholm. Under hösten 2011 skriver vi vår D-uppsats och som ämne har vi valt att skriva om hur mångkulturella skolor bedriver sin simundervisning. Anledningen till att vi väljer att rikta oss till er är för att vi söker skolor speciellt inom områden där det bor många barn och ungdomar med utländsk bakgrund.

Vi är intresserade av att få ta del av er skolas erfarenheter kring, och syn på, hur ni arbetar med simundervisning. Hur ser era förutsättningar för att bedriva simundervisning ut?

Vi är intresserade av att intervjua någon i skolledningen samt någon idrottslärare som ansvarar för grundskolans senare år.

Under vecka 38 och framåt skulle vi vilja träffa er för en cirka halvtimmes intervju på överenskommen plats, vi är flexibla. Samtalet kommer att spelas in och avlyssnas enbart av oss, Du/Ni som deltar i studien kommer inte kunna identifieras i den slutgiltiga uppsatsen.

Om detta låter intressant och om ni har möjlighet att delge era tankar till oss, så hör av er med vändande mail eller ring på nedanstående mobiltelefonnummer. Om vi inte hör av er, hör vi av oss på telefon om några dagar. Vi ser fram emot ert samtal eller mail!

Med vänliga hälsningar!

Marie-Therese Öberg
Roslagstullsbacken 13b
11421 Stockholm
Mobil: 0733806886
Email: mariethereseoberg@gmail.com

Jesper Seger
Granängsringen 53
135 44 Tyresö
Mobil: 0708388359
Email: joppesim@hotmail.com

*Ansvarig på GIH
Håkan Larsson
hakan.larsson@gih.se*